

DODATAK: STAJALIŠTE VLADE

Sljedeći dodatak nije dio analize i prijedloga ECRI-ja koji se tiču situacije u Hrvatskoj.

ECRI je u skladu sa svojim postupkom prema svakoj zemlji pojedinačno započeo povjerljivi dijalog s hrvatskim vlastima o prvom nacrtu izvješća. Jedan broj primjedbi vlasti uzet je u obzir i unesen u konačnu verziju izvješća (koje, u skladu sa standardnom praksom ECRI-a, može uzeti u obzir samo razvoj događaja do 22. ožujka 2012. godine, datuma ispitivanja prvog nacrta).

Vlasti su također zatražile da se sljedeće mišljenje ponovi kao dodatak izvješću.

Zagreb, 12. lipnja 2012.

Komentari hrvatskih vlasti na Četvrto izvješće Europske komisije protiv rasizma i nesnošljivosti u Hrvatskoj

Vlada Republike Hrvatske cijeni što je u Četvrtom izvješću Europske komisije protiv rasizma i nesnošljivosti u Hrvatskoj priznat napredak na cijelome nizu područja. Hrvatska vlada je u potpunosti odlučna uzeti u obzir dane preporuke radi daljnjeg poboljšavanja stanja na području suzbijanja rasizma i nesnošljivosti.

Vlada također zahvaljuje Europskoj komisiji protiv rasizma i nesnošljivosti (ECRI) za usvajanje niza komentara hrvatskih vlasti na Nacrt izvješća o Hrvatskoj kao i za prihvaćanje određenog broja objašnjenja čime je unaprijeđena kvaliteta konačnoga teksta Izvješća.

U skladu s ustaljenim postupkom glede mogućnosti da zemlja pod ECRI nadzorom iznese svoje gledište u zasebnome dodatku, Hrvatska dostavlja dodatne komentare, posebice u odnosu na državljanstvo i nacionalne manjine:

HRVATSKO DRŽAVLJANSTVO

8

- Glede problema "stjecanja hrvatskog državljanstva od strane dugotrajno nastanjenih osoba koje nisu podrijetlom Hrvati", dajemo sljedeće dodatno pojašnjenje:

"U skladu s čl.19. Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o hrvatskom državljanstvu, osobama koje su 08. listopada 1991. imale prebivalište u Republici Hrvatskoj priznato je neprekinuto trajanje boravka u postupcima stjecanja hrvatskog državljanstva pod uvjetom da im je bio odobren stalni boravak. Također, novi Zakon o strancima u čl. 94. stavak 2. određuje da stranac koji je imao prebivalište u Republici Hrvatskoj na dan 08. listopada 1991, a koji je korisnik programa povratka ili obnove ili stambenog zbrinjavanja, te se vratio u Hrvatsku s namjerom da tu stalno živi, može izravno regulirati svoj stalni boravak pod izuzetno povoljnim uvjetima. To znači da, uz ispunjavanja drugih uvjeta, te osobe mogu brzo steći hrvatsko državljanstvo bez ispunjavanja uvjeta neprekinutog trajanja boravka.

- Glede dvojnog državljanstva, napominjemo da:

"Različite kategorije osoba koje stječu hrvatsko državljanstvo na temelju legitimnog i stvarnog boravka u Republici Hrvatskoj ne trebaju podnositi dokaze o otpustu iz stranog državljanstva. Na primjer, prema Zakonu o hrvatskom državljanstvu, osobe u braku s hrvatskim državljaninom (čl. 10) kao i maloljetna djeca (čl. 13), u slučaju stjecanja hrvatskog državljanstva zadržavaju svoje strano državljanstvo te na taj način postaju osobe s dvojnim državljanstvom".

9

- U svezi s ECRI primjedbom navedenom u ovome odlomku da su "izmjene i dopune zakona povećale ograničenja za stjecanje hrvatskog državljanstva", napominjemo:

“Uspoređujući Zakon o hrvatskom državljanstvu s europskim zakonima, uočljivo je da su odredbe koje se odnose na neprekinuti (kontinuirani) prijavljeni boravak u trajanju od 8 godina kao i na odobrenje stalnog boravka u smislu uvjeta neophodnih za stjecanje hrvatskog državljanstva, usklađene sa zakonima drugih europskih zemalja. Na primjer, Njemačka, Makedonija i Mađarska propisuju da je za redovno stjecanje državljanstva neophodan kontinuirani boravak od 8 godina, a Austrija, Italija i Crna Gora za isto propisuju 10 godina.

Znanje hrvatskog jezika i latiničnog pisma kao i poznavanje hrvatske kulture i društva zahtijeva se samo od stranaca koji stječu hrvatsko državljanstvo temeljem redovnog boravka (čl. 8), od iseljenika i njihovih potomaka koji žive u inozemstvu (čl. 11) te od stranaca koji stječu državljanstvo naturalizacijom (čl. 8).

Stranci rođeni na području Republike Hrvatske (čl. 9), stranci u braku s hrvatskim državljanima (čl. 10) te maloljetna djeca (čl. 13) ne moraju ispunjavati navedeni zakonski preduvjet, a što je izuzetno povoljno. Preduvjet znanja hrvatskog jezika i latiničnog pisma nije rezultirao nikakvim poteškoćama za strance prigodom zakonske provedbe, a s obzirom na to da u posljednjih 5 godina niti jedan zahtjev za hrvatskim državljanstvom nije odbijen s te osnove”.

10 - 11

- *Glede ECRI primjedbi na predmetne stavke, pojašnjavamo da je:*

“Jedini kriterij za primanje u hrvatsko državljanstvo bilo koje osobe koja živi u Republici Hrvatskoj, ispunjenje je uvjeta iz Zakona o hrvatskom državljanstvu, i to bez obzira na nacionalnu, socijalnu, vjersku, kulturnu ili drugu pripadnost osobe. Članak 16. omogućava stjecanje hrvatskog državljanstva Hrvatima koji žive u inozemstvu i ta odredba ne predstavlja diskriminaciju na osnovi nacionalne pripadnosti. Navedeni članak se samo odnosi na jedan od nekoliko posebnih slučajeva primanja u hrvatsko državljanstvo pod povoljnijim uvjetima. Istim se omogućava stjecanje hrvatskog državljanstva u svrhu očuvanja jezičnog i kulturnog identiteta pripadnika hrvatskog naroda izvan Hrvatske, a u skladu s ustavnom obvezom. Prema čl. 10. st. 2 Ustava pripadnicima hrvatskog naroda u drugim zemljama zajamčena je posebna skrb i zaštita Republike Hrvatske.

Takva odredba u Zakonu o hrvatskom državljanstvu redovna je zakonska osnova za naturalizaciju pod povoljnim uvjetima poznatu u zakonodavstvu mnogih europskih zemalja (Mađarska, Poljska, Njemačka, Poljska, Grčka). Primanje u hrvatsko državljanstvo Hrvata koji žive izvan Hrvatske, ne može po svojoj naravi biti dovedeno u pravnu vezu ili izjednačeno s uvjetima za stjecanje hrvatskog državljanstva za strance koji žive ili imaju odobren boravak u Republici Hrvatskoj.

Stjecanje hrvatskog državljanstva omogućeno je pod povoljnijim uvjetima, prema različitim pravnim osnovama u Zakonu, osobama koje žive u Hrvatskoj, bez obzira na nacionalnu pripadnost. Naturalizacija pod povoljnim uvjetima omogućena je strancima rođenima na teritoriju Republike Hrvatske (čl. 9), strancima u braku s hrvatskim državljanima (čl. 10), osobama od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku (čl. 12), maloljetnoj djeci (čl. 13) i osobama koje ponovo stječu hrvatsko državljanstvo (čl. 15)”.

ZAKONSKE ODREDBE

23

- U odnosu na članak 87. novoga Kaznenog zakona pojašnjavamo da:

“Kvalificirani oblik kaznenog djela uključuje karakteristike koje temeljno kazneno djelo čine težim te je isti izričito propisan zakonom, npr. ubojstvo kao temeljno kazneno djelo i teško ubojstvo kao kvalificirano kazneno djelo, primjerice zbog poticaja. Sud uzima u obzir otežavajuće okolnosti u svakom pojedinom slučaju prilikom određivanja kazne ili odluke o izboru vrste i težine kazne za počinitelja. Motiv mržnje i rasizma uvijek će biti otežavajuća okolnost pri određivanju kazne. Kod nekih kaznenih djela, počinjenje s mržnjom se uvijek propisuje kao kvalificirana okolnost. Kvalificirani oblik kaznenog djela nije otežavajuća okolnost u odnosu na naprijed spomenute razloge.”

36

- Dopunjavamo navod statističkim podacima o Split Prideu 2011., održanom 11. lipnja 2011, s podacima na dan 31. prosinca 2011. kako slijedi:

“Počinjeno je 65 prekršaja prijavljenih Prekršajnom sudu u Splitu (većina postupaka - protiv Zakona o javnom okupljanju čl. 37; Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira, čl. 13). Riješeno je 36 slučajeva: 25 je osuđujućih presuda s novčanom kaznom od 700,00 do 5.000,00 kn; 6 je odbijajućih presuda i 4 oslobađajuće presude. Odgojna mjera izrečena je jednome maloljetniku. Preostala su još 33 neriješena slučaja. U 15 kaznenih slučajeva optuženo je 16 osoba. Za sada su dva slučaja riješena osuđujućim presudama (jedna je pravomoćna) te su dvije osobe osuđene”.

38

- Dopunjavamo navod statistikom:

“U 2009. jedan građanski predmet i 7 kaznenih predmeta bilo je neriješeno. U 2010. bilo je: 39 građanskih predmeta (3 riješena, 36 neriješenih); 14 kaznenih predmeta (2 riješena, 12 neriješenih), 15 prekršajnih predmeta (4 riješena, 11 neriješenih). U 2011. bilo je 65 građanskih predmeta (13 riješenih, 52 neriješena), 17 kaznenih predmeta (6 riješeno, 11 neriješeno), 58 prekršajnih predmeta (26 riješeno, 32 neriješeno)”.

PRAVOSUĐE

92

- Glede besplatne pravne pomoći pojašnjavamo:

“Krajem 2011. Ministarstvo pravosuđa započelo je s provedbom projekta “Unaprjeđenje sustava besplatne pravne pomoći u RH”, u sklopu programa IPA za Hrvatsku u 2009. Važnost tog projekta odražava se prvenstveno u činjenici da se sustavna analiza postojećeg zakonodavnog i institucionalnog okvira besplatne pravne pomoći, putem primjene rezultata

projekta i njegovih preporuka može upotrijebiti za ispravljanje nedostataka i bolje korištenje punog potencijala sustava. Također, kroz provedbenu aktivnost sustav je postao jasniji i bliži predstavnicima pravosudnih i upravnih vlasti i drugim akterima u sustavu, kao i javnosti. Preneseno znanje i nove vještine naučene u sklopu provedbe ovoga projekta pomoći će Ministarstvu pravosuđa u daljnjem unaprjeđenju sustava i njegovom daljnjemu oblikovanju u skladu s aktualnim potrebama korisnika sustava”.

NACIONALNE/ETNIČKE MANJINE

- Glede podzastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina, osobito srpske nacionalne manjine, u javnoj upravi, pojašnjavamo aktualno stanje:

“Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave

Planiranje zapošljavanja

Dana 9. svibnja 2011. Ministar uprave donio je Plan zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave za razdoblje 2011.-2014. (dugoročni plan). Hrvatska vlada odobrila je Plan na sjednici od 12. svibnja 2011. Plan zapošljavanja objavljen je u Narodnim novinama br. 65/2011. Planovi zapošljavanja državnih službenika u tijelima državne uprave za svaku kalendarsku godinu u razdoblju 2011-2014 (kratkoročni planovi) bit će doneseni u skladu sa spomenutim planom.

Uzimajući u obzir ograničene mogućnosti za zapošljavanje novih državnih službenika u tijelima državne uprave, uključujući i one iz redova nacionalnih manjina, kao i neophodna otpuštanja iz tih tijela, planira se zaposliti ukupno 802 pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave i 75 njih u uredima državne uprave u županijama u razdoblju od 2011. do 2014.

Usvajanje dugoročnog plana zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave koje obuhvaća razdoblje od četiri godine jedna je od mjera utvrđenih Planom postupanja za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u razdoblju 2011.-2013.

Napominjemo, međutim, da plan zapošljavanja državnih službenika u tijelima državne uprave za 2011. (kratkoročni) do danas nije donesen.

Mjere za poboljšanje korištenja prava

U skladu s mjerom 8.17 *Organizacija područnih konzultacija za pripadnike nacionalnih manjina i predstavnike tijela jedinica lokalne samouprave o korištenju manjinskih prava na odgovarajuću zastupljenost u tim jedinicama, s ciljem poboljšanja korištenje prava, motiviranja i poticanja pripadnika nacionalnih manjina na korištenje prava zajamčenih čl. 22 st. 2. i 3. Ustavnog zakona*, kako je to predviđeno Planom postupanja za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u razdoblju 2011.-2013., Ministarstvo uprave i Akademija lokalne demokracije organizirali su dva područna seminara odnosno konzultacije potkraj 2011.

Seminari odnosno konzultacije organizirani su u Karlovcu 12. prosinca za područje županija Karlovačke i Sisačko-moslavačke, a u Daruvaru 13. prosinca za područje županija Bjelovarsko-

bilogorske, Požeško-slavonske, Virovitičko-podravske i Brodsko-posavske. Ukupno je 45 članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, te predstavnika tijela jedinica lokalne i područne samouprave sudjelovalo na tim seminarima (konzultacijama).

Stanje zastupljenosti na dan 31. prosinca 2011.

Početkom 2012. Ministarstvo uprave provelo je analizu stanja zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave.

Prema ažuriranim podacima iz evidencije Ministarstva uprave, s danom 31. prosinca 2011. bilo je ukupno 52.165 državnih službenika i namještenika zaposlena u tijelima državne uprave i u upravnim i stručnim službama i uredima hrvatske vlade, od kojih su 1.783 ili 3,418% bili pripadnici nacionalnih manjina.

Prema podacima iz navedene evidencije, na dan 31. prosinca 2010. ukupno je bilo 52.798 državnih službenika i namještenika zaposlena u tijelima državne uprave te u upravnim i stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske, od kojih su 2.070 ili 3,92% bili pripadnici nacionalnih manjina.

Navedeni podaci ukazuju na to da je ukupni broj državnih službenika i namještenika zaposlenih u tijelima državne uprave te u upravnim i stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske u jednogodišnjem razdoblju (31. prosinca 2010.-31. prosinca 2011.) smanjen za 633 osobe odnosno. 1,20%.

Istodobno je broj državnih službenika i namještenika iz redova nacionalnih manjina smanjen za 287 ili 0,50% od ukupnog broja zaposlenih.

Naglašavamo, da je Odluka o zabrani novog zapošljavanja državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Hrvatske Vlade iz prosinca 2009. još uvijek na snazi, što općenito rezultira manjim brojem novozaposlenih u tijelima državne uprave u 2011. uključujući i manji broj novozaposlenih pripadnika nacionalnih manjina.

Prema podacima na dan 31. prosinca 2011., među državnim službenicima i namještenicima iz redova nacionalnih manjina najveći je udio Srba - 1.267, što iznosi 2,43% od ukupnog broja zaposlenih; slijede Mađari - 89, ili 0,17%; Česi - 79, ili 0,15%; Bošnjaci - 70, ili 0,13%; Talijani - 56, ili 0,10%; Slovenci - 54, ili 0,10%; te Albanci - 18, ili 0,04% od ukupnog broja zaposlenih. Navedena tijela zapošljavaju dva pripadnika romske nacionalne manjine koji čine 0,004% od ukupnog broja državnih službenika i namještenika.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima lokalne i područne samouprave

Početkom 2012. Ministarstvo uprave je također provelo analizu stanja zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne samouprave.

Podaci iz evidencije Ministarstva uprave o zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne samouprave na dan 31. prosinca 2011. pokazuju da je od ukupno 576 jedinica lokalne i područne samouprave, njih 127 osiguralo zastupljenost odnosno zaposlilo pripadnike nacionalnih manjina u svojim upravnim tijelima. U odnosu na

stanje od 31. prosinca 2010, broj jedinica samouprave koje su osigurale zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina povećan je za 12 jedinica.

Od 97 jedinica lokalne i područne samouprave (85 općina i gradova, te 12 županija) koje trebaju osigurati zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u svojim upravnim tijelima, to su pravo u potpunosti iskoristile 64 jedinice, što je povećanje za 7 jedinica u odnosu na stanje od 31. listopada 2010. Tih 97 jedinica samouprave obuhvaća 16 jedinica u kojima pripadnici određene nacionalne manjine tvore većinu birača te jedinice.

Na dan 31. prosinca 2011. upravna tijela jedinica lokalne i područne samouprave imala su ukupno 12.915 državnih službenika i namještenika, od kojih 592 ili 4,58% pripadnika neke od 22 nacionalne manjine, 61 ili 0,472% nepoznate nacionalne pripadnosti, te 2 ili 0,015% onih koji su se izjasnili kao Muslimani. Radi usporedbe, u odnosu na stanje od 31. listopada 2010. došlo je do povećanja ukupnog broja za 50 državnih službenika i namještenika zaposlenih u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne samouprave, a onih iz redova nacionalnih manjina za 8 osoba; broj državnih službenika i namještenika nepoznate nacionalne pripadnosti porastao je za 14; istodobno, broj državnih službenika koji su se izjasnili kao Muslimani opao je za 7 osoba.

Od 592 državna službenika i namještenika iz redova nacionalnih manjina, Srbi imaju najveći udio - 338, slijede Talijani - 87, Bošnjaci - 37, Mađari - 31, Česi - 24, Slovenci - 22, Crnogorci - 14, Makedonci - 9, Slovaci - 8, Nijemci - 6, Rusini - 4, Romi - 3, dva Albanca i dva Židova, dok su najslabije zastupljeni - s po jednim pripadnikom - austrijska, bugarska, poljska, rumunjska i ruska nacionalna manjina.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u širem javnom sektoru

U odnosu na pitanje zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u širem javnom sektoru, napominjemo da korištenje toga prava nije uređeno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina ili drugim važećim propisima, te stoga Ministarstvo uprave ne nadzire stanje zastupljenost, odnosno nema podatke o zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u širem javnom sektoru.

No, u skladu s obvezama Republike Hrvatske koje proizlaze iz Zajedničkog stava EU o poglavlju 23 - Pravosuđe i ljudska prava, Ministar uprave donio je 28. rujna 2010. Odluku o formiranju Radne skupine za provedbu studije o zastupljenosti manjina u širem javnome sektoru, koja je obuhvatila predstavnike nadležnih ministarstava i Ureda Vlade Republike Hrvatske za nacionalne manjine.

Odlukom Hrvatske Vlade od 17. prosinca 2010, zadaća pripreme studije o zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u širem javnome sektoru u Hrvatskoj povjerena je Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar koji je izradio Studiju o udjelu pripadnika nacionalnih manjina u širem javnome sektoru odnosno. objavio rezultate istraživanja o zastupljenosti krajem veljače 2011.

Ta je Studija pokazala pozitivan rezultat, to jest da je udio pripadnika nacionalnih manjina u širem javnome sektoru na geografskim područjima obuhvaćenima studijom (16,3%) tek neznatno niži od njihova udjela u pučanstvu (17,7%).”